

“SENYOR BLANQUERNA, ON VOS N’ANAU?” L’INFLUX DE RAMON LLULL EN EL CARISMA DELS MSSCC

Jaume Reynés Matas MSSCC

Els versos primerencs d’un admirador de *Ramon, lo foll*, m’inspiraren el tema d’aquest article. Ell havia escrit l’any 1936, d’infausta memòria, un poema intítulat “Entre la vinya i el fenollar”: “Senyor Blanquerna, on vos n’anau, / ja magre i vell que tant frissau?” Tornada que contestaven algunes estrofes inspirades en el Llibre d’Amic i Amat.¹ Una espira que donà sentit a l’itinerari –contemplatiu i missioner– del P. Joaquim Rosselló, retirat a la muntanya de Randa, i a l’obra que hem prosseguit. Jo vaig afegir, pel meu compte, dues estrofes més: “P. Joaquim, on vos n’anau, / ja magre i vell, que tant frissau...? Homes i dones, què cercau, / magres i vells que aquí pujau?”

Enguany que coincidiran el VII Centenari de la mort del Beat (Any Llull) i el 125è Aniversari de la Fundació de la nostra Congregació, pugem de nou a la muntanya que és Sinai i Tabor dels mallorquins,² i talaiem l’ample horitzó que s’estén més enllà de l’illa. Des d’aquest privilegiat mirador, em permetreu que escrigui alguns apunts sobre la influència del Doctor Il·luminat en el projecte del fundador i en el model

1 El poeta era el P. Francesc Bonafè i Barceló, MSSCC, i podeu llegir el poema (que després musicà Baltasar Bibiloni i va registrar el P. Llorenç Caldentey) al seu recull *Vol d’orenetes*. Ciutat de Mallorca, 1981, pàg. 18-19. El CD es diu *O Cor Jesu, o Cor Mariae* (Antologia Musical MSSCC, 1. PM, 2005).

2 La *Vida coetània* parla de “certa il·luminació divina” rebuda pel Beat en aquest puig, i, en el nostre cas, tant el P. Joaquim Rosselló com el bisbe de la diòcesi Jacint Maria Cervera, empraven aquests topònims bíblics per anomenar Sant Honorat, “galeria del cel, don, com els benaventurats, podem veure sense que ens vegin” cfr. Epistolari, 101.

que representa per a nosaltres, els missioners dels Sagrats Cors, avui.

1. L'atracció de Ramon Llull

“Ramon Llull ha passat a la posteritat com un dels grans pensadors europeus, malgrat que encara segueix essent un gran desconegut a la terra on va néixer. Tanmateix, les múltiples facetes de l'anomenat pels admiradors Doctor il·luminat (filòsof, teòleg, missioner, poeta, novel·lista) han estat estudiades arreu del món. Llull és un referent de la cultura europea, com ho pugui ser Goethe o Shakespeare, Dante o Cervantes. De cada cop són més els investigadors que estudien la seva obra i el context històric, social i, en definitiva, cultural, on es va forjar el seu pensament.”³

El nom del Beat reviscola actualment en boca de la jerarquia civil i eclesiàstica, que recull la premsa. Es fa una nova edició de les seves obres a PAM,⁴ i constata un cert moviment que prové de la Causa de Postulació, dels Franciscans TOR,⁵ de l'Aplec d'entitats culturals de l'Espai Comunicacional Ramon Llull,⁶ i, sobretot, d'un grupet d'estudiosos interessats i d'artistes de diversos camps. Un oretjol que engronsa les fulles dels arbres en les branques de la ciència, de la investigació, de l'astronomia, de la literatura, de la música, de la pintura...⁷ Això tendrà el perill, com ironitzava G.

3 M^a. Isabel Ripoll, “Els estudis lul·lístics a l'inici del s. XXI o la pervivència de Ramon Llull en la cultura europea” a Revista *LLUC* 841(2004)41-45; també J. Muntaner González, “La iconografia de Ramon Llull i la seva pervivència fins al segle XXI” a *LLUC* 867(2009)37-44.

4 La Comissió Editora de la NEORL, nomenada pel Patronat Ramon Llull, té cura dels criteris científics d'una empresa nascuda a la penúltima dècada del segle XX per tal de completar i actualitzar els 21 volums de les *Obres Originals de Ramon Llull*, publicats a Palma de Mallorca entre 1906 i 1950.

5 Encara no hem pogut llegir la conferència de P. Fullana, “Els franciscans del TOR i Ramon Llull” al Santuari de Cura (25.1.2015) commemorant la conversió del Beat).

6 Un prometedor Espai Comunicacional que ha aplegat 17 entitats interessades pel Mestre Ramon.

7 Ens sorprengué, per exemple, per no parlar d'altres artistes, l'esforç creatiu del bon amic algaidí J. Falconer per a copsar i reinterpretar el cosmos lu·lià, tan lligat a la muntanya de Randa. Podeu veure el catàleg de la seva exposició *El camí (els camins) de Ramon Llull*. Inca, 2008. Li agraïm la seva deferència de regalar quatre dels seus

Frontera, de pontificar sense preparació sobre un món tan complex i hermètic. Però prova que “la nostra més gran icona cultural dels països catalans” no és un astre apagat; segueix girant al firmament, tal com l’asteroide “9900LLULL”.

2. Un home mogut per la seva mateixa follia

El P. J. Amengual i Batle, que ha estudiat aquest tema a la biografia del Fundador, d’una manera gairebé exhaustiva,⁸ opina que, probablement, “era més bon coneixedor de la vida que de les obres del Beat Ramon Llull”. Al seu ministeri de missioner popular, l’havia proposat com a model de conversió radical:

“Llevamos el nombre de cristianos, es verdad, pero no acompañan las obras de tales... ¡Oh sí, nos hemos olvidado hasta de nuestra profesión! de que somos discípulos de un Dios crucificado...”

Se lee en la historia de Mallorca, que en el siglo trece reconoció estas verdades un joven disoluto llamado Raymundo Lulio. Vivía éste, encenegado en los vicios; y llegó a tal grado su corrupción que hasta llegó un día a no respetar el sagrado de uno de los principales templos de la ciudad de Palma. Noble, experto y de talento, empleaba desgraciadamente su pluma en componer versos amatorios y provocativos, para leerlos después en ciertas bacanales reuniones, a que asistía y de las cuales venía a ser el alma.

Hallábase cabalmente en tiempo, en que por muchos han comenzado ya las fiestas del carnaval, día veinte y cinco de Enero, festividad de la conversión de San Pablo. Cuando

collages a la nostra comunitat de Sant Honorat.

⁸ El P. Joaquim Rosselló, “columna i torxa” de l’Església a Mallorca. PAM, 2011, pàg. 139-140.

Jesús Crucificado se le aparece una y otra vez y le habla y le dice: Raymundo, Raymundo, ¿hasta cuándo... hasta cuándo? Y Raymundo que no había entendido ni en la primera, ni en la segunda vez el significado de estas palabras, y que más bien le pareció todo una ilusión, un sueño; despierta como de profundo letargo, comprende lo que el Corazón de su amado exige de él; y soltando de su mano la pluma, postrado a los pies de un Crucifijo rompe en acerbo llanto, preparase para una confesión general, que hace, convertidos sus ojos en ríos de lágrimas, aborrece todo cuanto hasta con delirio amaba, hermosuras terrenas, placeres, bailes, teatros... huye a la soledad de Randa y da allí principio a la eminente santidad, que todos admiramos y que fue coronada con el martirio.”⁹

M’interessa recollir aquí l’interès que despertava el nostre Beat entre el clergat de Mallorca a finals del segle XIX. M’estic referint a un canonge penitencier de la Seu, a un bisbe valencià, als sacerdots que preferien l’ermita de Sant Honorat com a lloc de recés i a un filipenc ben conegut, “perseguit per tot arreu pel pensament d’una vida més solitària”¹⁰. El canonge s’anomenava Mn. Magí Vidal i Verdera, antic company de curs del P. Joaquim Rosselló. Com a bon llucmajorer, era un enamorat de Sant Honorat, lloc privilegiat per a retirar-se, esplèndida balconada sobre el mateix centre de l’illa, i amarat de la mística necessària per a promoure una renovació –des de les arrels– del clergat de la diòcesi. “Mn. Magi és al corrent dels vehements desitjos de solitud del P. Rosselló, i compta amb el seu prestigi entre el clergat i amb les seves aptituds com a predicador d’Exercicis, per la qual cosa pensa que és l’home tallat de lluna per fundar una comunitat religiosa a Sant Honorat.”¹¹

⁹ *Piadosos Ejercicios en honor de los SS. Corazones para el mes de Junio*, día 15. 3º.

¹⁰ Cfr. *Columna i torxa*, 119-127.

¹¹ Id. 138.

La correspondència d’aquells dies fa patent una forta sintonia amb l’esperit contemplatiu de l’autor del “Llibre de l’Amic e Amat”. El P. Joaquim comunicava al bisbe que ja s’havia decidit a retirar-se a la muntanya de Randa, santificada per “el de tots els mallorquins tan venerat Beat Ramon Llull, el qual per a molt de temps, com se llegeix en la seva història va viure i santificar amb la seva presència aquell escollidíssim lloc”.¹²

I el bisbe valencià comunicava a la diòcesi 9 dies més tard el seu plà restaurador: “Des de la primera vegada que visitarem els cims del Puig de Randa, acariciam la idea de l’establiment d’una comunitat religiosa, en algun dels seus emitoris, sota l’especial protecció del que va donar celebritat i renom a aquelles solituds, el Beat Ramon Llull.”¹³

El P. Joaquim ho comenta a l’abadessa de les Caputxines: “Per ara, convé que m’ompli més de Déu, retirat en aquest desert de Randa santificat pel nostre il·lustre germà i compatrici Beat Ramon Llull i per les moltes aparicions que tengué de N.S.J. C. i de nostra Mare Puríssima.”¹⁴

La crònica de la fundació del nou Institut de MSSCC publicada en el Butlletí Oficial del Bisbat, recordarà el pes de la tradició lul·liana i de la preferència de molts de capellans per la “Muntanya dels tres santuaris”:

“De temps ençà el nostre zelosíssim Bisbe acariciava la idea de convertir l’ermita de Sant Honorat, situada a l’històric puig de Randa, en un centre poderós de vida religiosa per a l’illa. Les recordances, que mai no s’esborraran, que va deixar en

12 Carta al bisbe Cervera dia 17 d’abril de 1890.

13 Circular 26.04.1890.

14 Carta del 12/06/1890.

aquelles solituds l'inclit màrtir i savi mallorquí, Beat Ramon Llull; la predilecció que per aquell indret demostraven molts sacerdots, que hi acudien en vàries tandes, tots els anys a practicar els Sants Exercicis..."¹⁵

El P. Miquel Rosselló, secretari de la Congregació, descriurà amb una prosa castellana molt florida que val la pena conservar, com al P. Joaquim també l'acusaren d'haver pedut el seny. Deien

“que se le carcomían los sesos; que se le vaciaban los aposentos de la cabeza, en ella encajándose el disparate de más tomo que se imaginó jamás; que tales arrestos de vida solitaria paniaguados iban de locura más que de discreción, como flores de cantueso vendrían a parar en nada, sino en volver atrás confundido”.¹⁶

Ell contestava sense perdre la pau interior: “Aquesta determinació meva, entre la gent del món, s'haurà considerat una bogeria, i entre els que no ho són, sinó que són de Déu, una cosa molt estranya, però ¿qui és que no sap que el que s'acostuma a considerar boig a la vista dels homes, es tengut, en la major part dels casos, per cosa molt assenyada als ulls de Déu?”¹⁷

3. El Beat Ramon Llull i la Congregació de MSSCC

Les Regles que redactà el P. Rosselló, per encàrrec del bisbe, conserven l'“etapa randina del Beat Ramon Llull” com un *model contemplatiu* a preservar:

“Los clérigos de esta Congregación, fundándose en el *Quærite primum regnum Dei* del Santo Evangelio, deben tener por

¹⁵ Butlletí del 30(1890), 224-226, reproduïda a *El Àncora* del 23.08.1890.

¹⁶ M. Rosselló i Llull, *Annals de la Congregació de MSSCC* III, 81.

¹⁷ A l'Abadessa de les Caputxines, 12/06/1890.

fin primario de su Instituto la vida contemplativa; y por secundario, atendiendo a aquel otro texto *Elegi vos; ut eatis et fructum afferatis*, el de procurar por todos los medios posibles la salvación de las almas.

“Para el exacto cumplimiento de estos dos fines, que deben considerar como principales, procurarán, en cualquier parte donde se establecieren, tener una casa situada en algún monte o soledad, libre de toda distracción, y donde sea difícil el trato y comunicación con las personas del mundo, (como sucede en Mallorca en el monte de Randa, Cuna de nuestra Congregación), y lugar muy apto para la contemplación de las cosas divinas, juzgándolo así ya su antiguo morador el Beato Ramón Llull que estableció en él su morada.”¹⁸

A les Regles actuals, renovades després del Concili, mantenim el paradigma d’una Història de Salvació, que s’ha d’actualitzar a cada generació: “Perquè Déu ens estima, ens atreu, ens du al desert i ens parla dins el cor... Conforme a l’experiència d’Israel, de Jesús i de sant Pau a la Bíblia, del beat Ramon Llull i del nostre Fundador a la muntanya de Randa, també nosaltres som convocats en el desert per l’Esperit.”¹⁹

Ho explica el nostre Directori: “Com el Gran Profeta Jesús, com Sant Pau, el Beat Ramon Llull i el nostre Fundador, prenim la iniciativa de retirar-nos a Sant Honorat o a altres llocs semblants a cada Delegació, per tal que anunciem aquella Aliança que té el seu origen en el Cor del Déu viu, els secrets del qual contemplam en el Cor Traspassat de Jesús, acompanyats de Maria, la dona que ‘contemplà el que traspassaren.’”²⁰

18 *Regles MSSCC*. Palma, 1896, art. 1-2.

19 *Regles* 1983, 54-56.

20 *Directori*, 184.

I, després del *model contemplatiu*, es destacà també el *model missioner* del Beat, parlant de les noves fronteres:

“Afavorim tot allò que fomenti el diàleg per la pau, sigui entre grups diversos, sigui entre les confessions cristianes o amb altres religions. Els grans missioners que admirava el P. Fundador, com el Beat Ramon Llull i Sant Francesc Xavier, foren bons exemples d’aquest estil inclusiu.”²¹

Així hem recollit aquell nou estil de contemplació que en el post-Vaticà i post-Medellín es començà a anomenar “contemplació de Déu en la història”. El XVI Capítol General de 1999 se celebrà amb el lema: “Cap a un nou estil de vida congregacional missionera: Una “Congregació per a la Missió: Competent socors”. “Una Contemplació per a la Missió: Contemplar el Traspassat en els traspassats”. “Una Comunitat per a la Missió: Sacerdots en comunitat”. Encara ara ens alimentam d’aquest diagnòstic i de les perspectives assenyalades.

Es va menyscabar el primer model contemplatiu a favor del model missioner? El mateix Capítol General, fonamentat en una enquesta prèvia, constatà: “Hem parlat més del servei als traspassats que de contemplar el Traspassat, essent així que la contemplació del Traspassat és la font del nostre servei als traspassats.”²²

I mirau per on el superior general, que era aleshores el P. Josep Amengual i Batle, tornava a proposar-nos el model lul·lià, com una sàvia unió de contemplació i missió, mística i política:

²¹ *Directori*, 195

²² Document 1 “Hacia un nuevo estilo”, 2.2.

“La contemplació en la història, és la contemplació dels missioners a Randa. Que una Congregació, nascuda en el lloc més estimat pel Beat Ramon Llull i pel P. Joaquim com ambient propici per a la contemplació, faci una opció decidida per a la missió no és altra cosa que reproduir en els nous temps l’experiència bíblica dels profetes i l’antiga d’aquells dos grans missioners”.²³

Podem afirmar, doncs, que la nostra Congregació s’ha inspirat sempre en el model del nostre Beat i no el deixa de tenir present ara que la major part de vocacions són extraeuropees.²⁴

Acabarem citant una carta oficial enviada al papa Francesc, el passat 03 de desembre de 2014, demanant la prompta canonització del Beat i la seva proclamació com a Doctor de l’Església. La firma el mateix P. Josep Amengual en nom de tota la Delegació de Mallorca.

Explica com les cinc comunitats de la Delegació de Mallorca, tenen una empremta ben lul·liana. El nostre Fundador es retirà a la muntanya mística de Randa mogut per l’influx del Beat, i sempre va pensar que no faria falta seguir la via ordinària per a la seva canonització. Dues de les nostres cases són llocs eminentment lul·lians, Sant Honorat i el monestir de la Real.

El P. Gaspar Munar i Oliver, que fou 24 anys superior general, erigí la Biblioteca Balear de la Real (anys 1930) com un monument vivent al monestir on visqué el Beat i on deixà el llegat d’un cofre de llibres (1313). Per això la biblioteca

²³ Presentació del XVI Cap. Gen. 1999.

²⁴ Procuram que les noves generacions coneguin la figura d’aquest referent, l’estudien en els Cursos de Profundització del Carisma des dels llocs fundacionals (a Sant Honorat, a l’Escola d’Espiritualitat P. Joaquim Rosselló de la Real i a l’Institut Superior de Ciències Religioses...).

sempre ha tengut cura especial del fons lul·lià.²⁵

Són nombrosos els MSSCC que han llegit i estudiat el Mestre Ramon amb vertadera passió. Mencionarem el P. Gabriel Seguí i Vidal, doctor en Història Eclesiàstica, i estudiós de l'ambient cistercenc i lul·lià de la Real.²⁶ Al P. Josep Verd i Palou, que, en els anys 1970, s'afanyà per a recuperar la solemnitat de la festa litúrgica. El P. Francesc Bonafè i Barceló, reconegut botànic i poeta, que es definia vell amic de Ramon Barbaflorida!²⁷ El llicenciat en Filosofia P. Miquel Pascual recollí proves de la devoció popular al beat i publicà una edició de la *Vida Coetànea*.²⁸ P. Pere Riutort Mestre MSSCC ha publicat una biografia divulgativa: *Ramon Llull, el foll de Crist*.²⁹ A la revista *LLUC*, capçalera de la Congregació, hi trobareu molts articles sobre el tema, escrits dels missioners o d'altres estudiosos.³⁰ També comptam amb un bon aplec de

25 "Bien quisiéramos lograr que nuestro entusiasmo se pareciera al gran abad de este monasterio, Antoni Ramon Pasqual, el cual en sus *Vindiciae Lullianae*, I-IV, (Lion 1778), mostró la coherencia del sistema luliano, su actualidad en el campo de la ciencia –en nuestros días se habla de él, en diversos países, como patrono de la informática–, y recogió los documentos principales sobre su causa de canonización".- Citam almanco un article "El Beat Ramon Llull i el Monestir de La Real" a *LLUC* 498-499(1962)229-235.

26 Cfr. «El Cenáculo del Beato Ramon Llull», dins *Analecta Sacra Tarraconensia*, 15 (1942) 75-92; id. «La influencia cisterciense en el beato Ramón Llull», dins *Estudios Lulianos*, 1 (1957), 351-370; 2 (1958) 245-272; id. »Relaciones del Cister y de San Bernardo con el Bto. Ramón», dins *Estudios Lulianos*, 7 (1964). 171-189.

27 A la seva antologia *Vols d'oronetes* (Ciutat de Mallorca, 1981) recull el comentari al *Llibre d'Amic e Amat* publicat a la revista *LLUC* (1943-1950), 233-267, on podem llegir: "¡Cuántas horas he pasado en consorcio con ese viejo amigo de tosco sayal y florecida barba! ¡Cuántas veces ha pasado a mi vera, pensativo y callado, por las solitarias veredas del monte de Randa! ¡Cuántas veces nos hemos embriagado juntos en las viñas y en la eremítica celda vinaria, de la Trinidad de Miramar! Los arcos del vetusto monasterio cisterciense de la Real nos han asombrado largamente. ¡Dios mío, cuántos sudores, cuántos afanes, cuántas ilusiones compartidas! ¿Por qué no celebré mi primera misa en la ermita de la Trinidad, si fue el gran anhelo de mi juventud? ¿Por qué no he vertido al castellano alguna obra tuya si aún me punzas el corazón con tu mirada interrogante? ¡l el teu gran llibre de Contemplació en Déu!" (233-234).

28 P. Miquel fotografia centenars d'imatges i pintures, que guarda la Postulació com a prova del seu culte immemorial. També publicà la traducció al castellà de *Vida Coetànea seguida del Testamento de Ramón Llull*, a La Foradada J. J. de Olañeta Ed. Palma, 1996, amb pròleg de Sebastià Triás Mercant.

29 CPL. Barcelona, 2008

30 La revista *LLUC*, tant a la seva primera època (duïta pels missioners), com a les posteriors (duïtes per diverses institucions) ha estat una palestra on s'han publicat moltes pàgines de presentació, d'exaltació i d'estudis lul·lians: De MSSCC: R. L., "¿Visitó Lluc el B. Ramon Llull?" A *LLUC* 019(1922)97-98; Benjamín (P. Miquel Rosselló Llull), "Supremos honores al Bto. Ramon Llull" 055(1925)101-102; Anònim (P. G. Munar?), "El Beat Ramon Llull" 102(1929)125; Pío (P. Antoni Thomàs), "Oda al Beato Ramon Llull" 103(1929)141.- De otros autores: Llorenç Riber, "Himne al Beat Ramon Llull" 215(1938)135; Miquel Arbona Pizà, "El Beat Ramon Llull contemplador"

peces de músiques compostes per congregants i personal del Santuari de Lluc.³¹

El P. Josep Amengual i Batle, teòleg i historiador de l’Església a Mallorca, és segurament el que ha emprès estudis més seriosos sobre el tema³² i s’ha compromès com a secretari

498-499(1962)242-244; Antoni Oliver, “VIIè Centenari de la Conversió del Beat Ramon Llull” 498-499(1962)227-229; Pring-Mill, R. D. F., “La lectura del ‘Libre d’Amic e Amat” 498-499(1962)235-237; Bartomeu Guasp, “Quatre pilars de l’eremitisme balear: Llull, Desbrull, Castanyeda, Mir” I-II 512(1963) 312-314 i 514(1963)354-356; Pere Llabrés Martorell, “L’Església nostra i la santedat del seu fill major (Ramon Llull)” 700(1981)30-31; Miquel Deyà Palerm, “Actualitat de la pedagogia de Ramon Llull” 723(1985)9-14; Antoni Bonner, “Ramon Llull, propagandista” 726(1986)7-8; Jordi Gayà, “Què podem cercar encara a l’Obra de Ramon Llull?” 726(1986)4-5; Pere Rosselló Bover, “El Llull de Lluís Racionero” 726(1986)5-6; Aurora Díaz Plaja, “Testimoni. De Ramon Llull a Gabriel Janer Manila” 770(1992)36-37; Editorial, “Ramon Llull, símbol de la mallorquinitat” 812(1999)2; Josep M. Buades i Juan, “Entrevista a Esteve Jaulent, de l’Institut del Brasil de Filosofia i Ciència ‘Ramon Llull’. Lul·lisme al tròpic de Capricorn” 827(2002)38-40; Maria Isabel Ripoll Perelló, “Els estudis lul·lístics a l’inici del s. XXI o la pervivència de Ramon Llull en la cultura europea” 841(2004)41-45; id., “La desmitificació del mite: la recreació ficcional de Ramon Llull” 846(2005)38-40; id., “De Ramon Llull a Violeta Parra: semblança de Robert Ping-Mill” 850(2006)42-44; id., “Ramon Llull sota la mirada imperial: la fascinació de Lluís Salvador d’Àustria” 852(2006)51-54; id., El pregó Festes de Lluc 2012 “Pinzellades Lul·lianes per a una nit d’Estiu a Lluc” 880(2012)40-44; id., “A la ciutat dels llibres. Hillgart, J. N. Diplomataris lul·lià: documents relatius a Ramon Llull i a la seva família” 824-825(2001)61-62; Antoni Bordoï, “Ramon Llull i les fonts antigues. El cas de la quadratura del cercle” 867(2009)24-27; Jaume Muntaner González, “La iconografia de Ramon Llull i la seva pervivència fins al segle XXI” 867(2009)37-44; Joan Avellaneda, “Ramon Llull 2015-2016: Quelcom es mou” 880(2012)38-39.- A la revista *VINCULUM*, interna de la Congregació dels MSSCC, citam almanco un article de Guillem Celià Colom, “El ideal misionero en la mente de Ramon Llull” 081(998)36-39.

31 P. Rafel Juan Mestre: “L’Amic e l’Amat” (1933). Per a Solo i Cor uníson; “Sospirs de Ramon, lo foll” (1981). Acompanyament de P. Joan Melià Mestre; “Plor de Ramon I” (1983). Harmonització de Mn. Vicenç Juan Rubí, per a Cor a quatre veus mixtes i Orgue; “Plor de Ramon II” (1985). Harmonització de P. Jaume Palou Sabater, per a Triple i cor a quatre veus blanques.- Citarem també “La mort de Ramon” (1981) per a Cor a tres veus blanques i Orgue de Bartomeu Oliver Martín, el qual la dedicà al P. Rafel en les seves noces d’or de sacerdoti.- Mn. Vicenç Juan Rubí (antic MSSCC): “Lul·liana” (1984) per a Cor a quatre veus mixtes i Orgue. Adaptació del text de P. Rafel Juan Mestre; “La Gonella de nostra Dona de Lluc” (2008). Per a Cor a cinc veus mixtes, Orgue i Orquestra. Lletra de Ramon Llull adaptada per P. Jaume Reynés Matas.- Baltasar Bibiloni (mestre de capella de l’escolania de Lluc): “Senyor Blanquerna”. Lletra de P. Francesc Bonafè adaptada per P. Jaume Reynés Matas; “La Gonella de la Mare de Déu de Lluc” (Himne del 125è Aniv. de la Coronació, 2008). Per a tres veus blanques i orgue. Lletra de Ramon Llull - P. Jaume Reynés.. Dia 1 d’abril s’estrenà la seva obra més ambiciosa “Canticum Novum. Oratori Lul·lià”, amb textos seleccionats i actualitzats per P. Gabriel Seguí i interpretat per més de 200 cantaires.

32 “L’herència lul·liana i la missió mallorquina a Canàries: la missió sense espasa” (Miscel·lània Gabriel Llompart/1) a *Randa* 61(2008)73-91; id., “Llull, mestre de la nació”, dins *Historica.cat*, núm. 1 (22 de desembre de 2009 – 8 de gener de 2010), 1-11; id., «Interpretant Ramon Llull», dins *Interpretant Ramon Llull. L’Amic i amat*, (Catàleg Expositiu), (Govern de les Illes Balears). Palma de Mallorca 2010], pp. 12-13; id., *El bisbe ermità de Miramar Jaume Badia, exponent del lul·lisme mallorquí del segle XIV*. CETEM. Palma, 2011; id., La celebració del setè centenari de Ramon Llull (2015-2016) a *LLUC* 879(2012)38-39.- A la seva darrera publicació: *Ramon Llull, Sanctus Martyr mallorquí. La reivindicació de Benet XIV*. Binissalem, 2014, va rescatar del fons de la Biblioteca Balear un exemplar del *Summarium documentorum* i de la corresponent *Informatio*, elaborades sobre els processos mallorquins de canonització del Beat pels més alts responsables de la Congregació de Ritus, que recullen el vot positiu de l’ortodòxia i santedat del Beat amb l’autoritat apostòlica del llunyà 1419. Sabem que té altres treballs sense publicar.

de la Comissió que en prepara el VII Centenari. P. Jaume Reynés Matas ha fet alguns assaigs en el camp de la pregària lul·liana.³³ P. Gabriel Seguí i Trobat ha col·laborat en la tria de textos, en l'actualització del català medieval a diverses publicacions i representacions.³⁴

Acabarem amb dos textos del P. J. Amengual, testimonis de la fe que tenim en el futur: “Amb l’esperança ferma que el Beat Ramon Llull seguirà essent un model d’amor a l’Amat, i que la seva imitació reforçarà el nostre esperit missioner, en aquesta època de pluralisme religiós, d’esperit ecumènic, i de progrés cultural, a tots els àmbits, inclòs el conreu de la llengua pròpia.”³⁵ “Atesa la gran vàlua doctrinal de l’obra lul·liana, en vistes a la missió, al diàleg interreligiós, al diàleg ecumènic i a la promoció de la pau universal, ben bé diríem que hom espera la declaració d’aquest heroi cristià com a doctor de l’Església.”³⁶

33 He escrit una breu presentació “Bona contemplació en Déu!” a J. Falconer i N. Bernat, *LLULL paraula – LLUC imatge. Apunts per a (re)fer la memòria*. PM, 2003.- Però el que he cultivat ha estat el camp de la pregària lul·liana: Promoció d’unes jornades sobre “Ramon Llull, mestre de contemplació” dirigides pel Dr. Carles Llinàs (Universitat de Barcelona) a Sant Honorat, 18-19.9.2000; Exercicis Espirituals de “Pregar amb el beat Ramon Llull” (Lluc, 7-13.8.2011) amb tres blocs: BLOC 1: Preguar sobre la Vida del beat: “La passió feta pregària” (acompanyant: mossèn Teodor Suau i Puig); BLOC 2: Preguar sobre La primera i segona intenció i sobre els personatges femenins de l’obra lul·liana (acompanyant: Maribel Ripoll, de la Càtedra Ramon Llull (UIB)); BLOC 3: Preguar amb el Beat Ramon Llull en temps de desconhort: Plant de la Verge, Lo Desconhort, Llibre d’Amic e Amat (acompanyant: Jaume Reynés Matas, msscc). D’aquesta experiència he publicat “Pregar amb el beat Ramon Llull en temps de desconhort” a *Comunicació* del CETEM 125-126(2011)119-130.- Juntament amb P. G. Seguí, hem preparat la publicació d’*El Plant de la Verge*, que es representa tradicionalment a Lluc per la setmana santa. Encara tenc inèdit “Pregar amb el Llibre d’Ave Maria”.

34 Col·laborà activament en l’exposició del Santuari de Lluc i publicació de l’obra de J. Falconer i N. Bernat, *LLULL paraula – LLUC imatge. Apunts per a (re)fer la memòria*. N’ha escrit la introducció “Mestre Ramon Barbaflorida”, I-IX: “El lector esdevindrà un nou Fèlix de meravelles lul·lià, que passa pel món de Lluc contemplant-ne la bellesa i els detalls significatius. El llibre és una ‘obra oberta’, que permet múltiples lectures i interpretacions. Cada lector haurà de (re)fer la seva memòria, en un apassionant viatge interior”. Publicació *El Plant de la Verge* citat a la nota anterior.

35 Carta de la Delegació al papa.

36 *Ramon Llull, Sanctus Martyr mallorquí*, 10.